కులంలేని మనిషి

= శ్రీ కొడవటిగంటి కుటుంబరావు =

౧

తల్లిపోయిన రోజునించీ శాంతకష్టాలు ప్రారంభమయినై. కాని ఆసంగతి శాంతకు తెలీదు. ఆమె తల్లికోసం ఎక్కువ దిగులుపడలేదు. ఆమె మొదటినించీ తండ్రిమాలిమిపిల్ల. అదివరకల్లా ఆయన్ను తనతోపాటు తల్లికూడా పంచుకుంటూ వచ్చింది. ఇప్పుడాయనకు తనుతప్ప ఇంకెవరూ లేరు. వైధవ్యం ప్రాప్తించిన మనిషి పిల్లల్ని సంరక్షించటంలో భర్తను మరిచినట్టు శాంత తండ్రిని సంరక్షించటంలో తల్లిని మరిచింది.

శాంతలో కలిగిన మార్పు సీతారామశాస్త్రి గారికి నచ్చలేదు. మొదటి సంగతి, ఫిఫ్తుఫారం చదువుకుంటూ చదువుమీద ఎంతో ఉత్సాహం ప్రకటిస్తూ వచ్చిన శాంత అకస్మాత్తుగా బడి మానేసి ఇంట్లో కూర్చుని, తన కొద్దిమంది స్నేహితులతోనూ సంబంధం పోగొట్టుకుని, ఇంటిపనుల్లో నిమగ్నం కావటం మంచిదికాదని ఆయనకు తోచింది.

తను ఉన్నంతకాలమూ శాంతకు ఏదోవిధంగా వెళ్లిపోదని కాదు. కావలిసినంత డబ్బుంది, దైవకృప వల్ల. పదివేలుచేసే ఇల్లుంది. కాని తను పోయినమరుక్షణం శాంతగతి ఏమిటి? భార్య పోయినప్పటినించీ అసలే బలహీనంగా ఉంటూవస్తున్న శాస్త్రిగారి గుండె రకరకాల ఆట లాడుతున్నది. ఆజబ్బు సంగతి శాంతదగ్గర దాచిపెట్టటంకూడా ఆయనకు సాధ్యం కావటం లేదు. అటువంటి జబ్బు పెట్టుకుని రేపటిరోజు మన దనుకునేటందు కుందా?

ఈపాటికి శాంతవివాహం అయికాని, కాబోతూకాని ఉంటే! అప్పుడు తనకు చావుభయంగాని, పిల్లనుగురించిన దిగులుగాని ఉండదు.

శాంత చదువుకుంటూనన్నా ఉంటే, నలుగురితోనూ పరిచయమై ఉండి, ఎవరో ఒకరు ఆమెను పెళ్లాడటానికి...

ఆమె ఇల్లు కదిలి రెండేళ్లు కావచ్చింది. ఆమెకిప్పుడు ఉత్తరంరాసే స్నేహితురాలైనా లేదు!

మామూలుపిల్లలకు పెళ్లికావటమే ఎంతోకష్టం కదా! పైపెచ్చు కులంలేని పిల్ల...!

నిజానికి శాంతకు అటూ ఇటూ ఎవరూ లేరు. ఆమెతల్లి భోగంమనిషి, తండ్రి బ్రాహ్మడు. శాంత ఏకులం?

డబ్బులేకుండా జీవించటం కన్నకూడా కష్టం కులంలేకుండా జీవించటం — ఈ ౧౯౩౬లో కూడా! ఏమంటే డబ్బులేక వీధిలో నిలబడ్డ మనిషిని కులంవాళ్లు దగ్గిరికి చేరదీసి కొంతకాలం ఆదరించినా ఆదరించవచ్చును, కాని కులంలేని మనిషిని పలకరించే దెవరు?...

తను సంఘాన్ని ధిక్కరించి భోగంపిల్లను పెళ్లాడి, తండ్రిచేత విసర్జింపబడికూడా ఏదోవిధంగా బతకటమేగాక చేసిన ప్రయత్నాలు కలిసివచ్చి నాలుగు రాళ్లు వెనకవేసుకునే పరిస్థితి ఏర్పడినతరవాత, "నిజంగా మనని భగవంతుడు కనిపెట్టి ఉండాలిగాని ఈసంఘమేమిటి? వీళ్లు మనకు చెయ్యగలిగిం దేమిటి?" అని అనేకసార్లు గర్వంగా చెప్పుకున్నాడు శాస్త్రి. ఇవాళ శాంతభావిగతి ఏమిటా అని ఆలోచిస్తే సంఘం అంత తృణీకరించదగినదిగా కనిపించలేదు. అది తలుచుకుంటే శాంతకు చెయ్యగల సహాకారం చాలా ఉంది. కాని సంఘం శాంతను దగ్గిరికితీయదు. తను ఎన్నడో ఇరవైఏళ్ల నాడు చేసిన పాపానికి రేపు సంఘం తన కూతుర్ని శిక్షిస్తుంది.

"ఇది అన్యాయం, అన్యాయం!" అనుకున్నాడు శాస్త్రి. కాని తను న్యాయ మనుకునేదానికి జీవితంలో ఎక్కువ ఉన్నతమైన స్థానం ఉన్నట్టు కనిపించలేదు.

తను ఇరవై ఏళ్లక్రితం చేసిన పని నిజంగా తప్పేనా అని శాస్త్రి ఆత్మవిమర్శ చేసుకోవటం మొదలుపెట్టాడు. ఇంతకాలమూ అది తప్పని ఆయన ఒప్పుకోదలచలేదు. ఈ సందిగ్ధస్థితిలో ఆయనకు మతి చెడి, అది నిజంగా తప్పయితే తప్పని ఒప్పుకుని పశ్చాత్తాపమైనా పొందుదామని చూశాడు. కాని అట్లా అనుకున్నా తను ఆనాడు ఆబోగంపిల్లను పెళ్లాడటం తప్పుగా కనిపించలేదు.

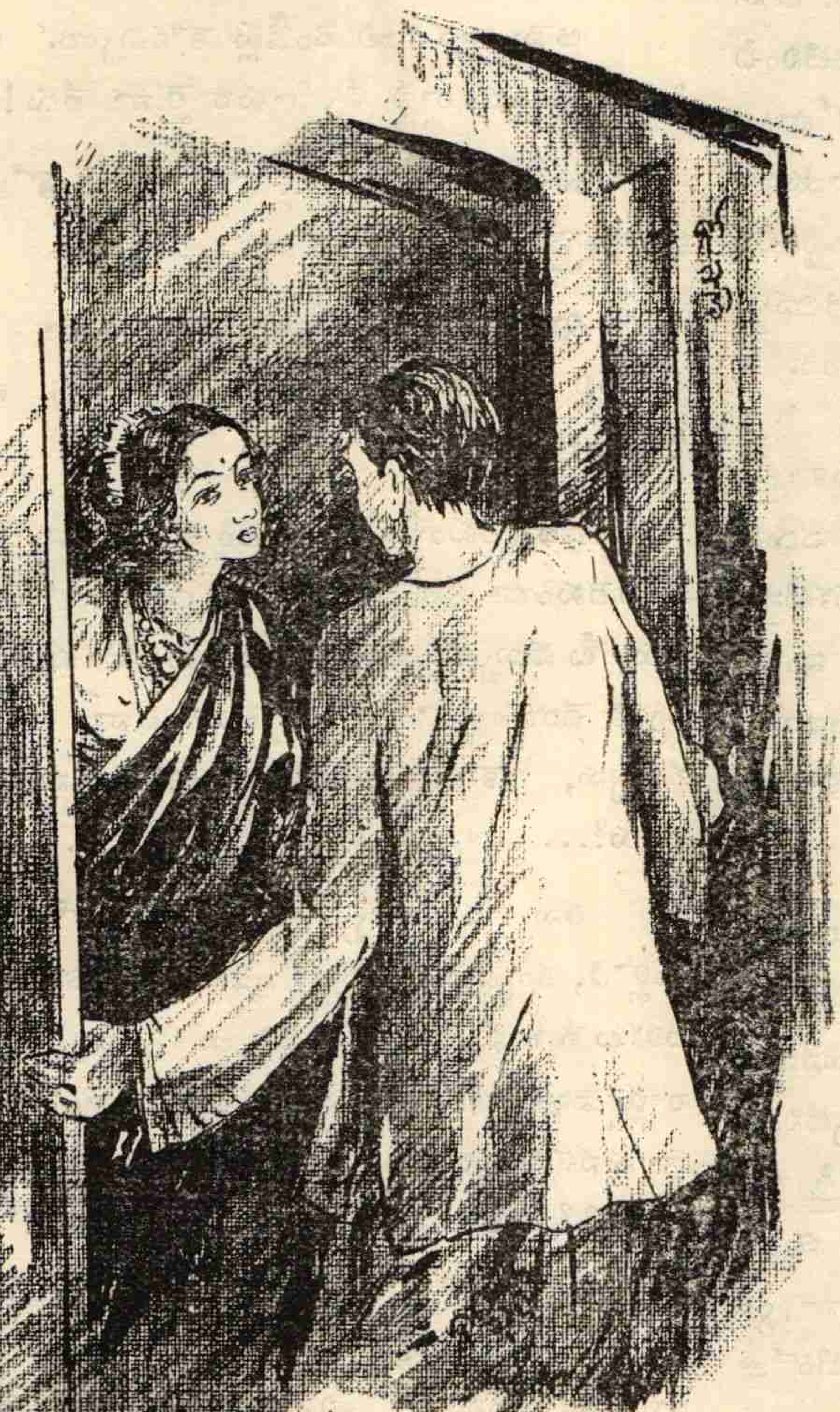

...తలుపుతీసి ఆమెనుచూసి ఆశ్చర్యపడి "ఎందుకొచ్చావు ఈవేళప్పుడు?" అని అడిగాడు.........

స్థూలంగా చూస్తే తనుచేసిన మహాపచారం ఏమిటి? వేశ్యావృత్తిలో ప్రవేశించటానికి సిద్ధంగా ఉన్న ఒకప్రాణిని పెళ్లాడి ఆమెను నరకకూపంలో నించి లేవనెత్తాడు. దానికా సంఘం తనమీద ఆగ్రహించింది? వేశ్యాజాతిని ఉద్ధరించాలని సంస్కర్తలంతా వాగిన వాగుళ్లూ, వారి వాగుడును నలుగురూ మెచ్చిన మెప్పూ—అంతా బూటకమేనా? ఈమాట ఎవరినన్నా నిలవదీసి అడిగేటందుకుంటే బాగుండును! కాని ఎవరి నడుగుతాడు? ఎవరు సమాధానం చెబుతారు? లాభంలేదు, జీవితం అర్థహీనమయిందని అనుకుని భరించవలసిందే!...

అయితే నరకకూపంలో దిగబోతున్న ఒక వేశ్యను ఉద్ధరింతామనే సదుద్దేశంతో శాస్త్రిగారు శాంతతల్లిని పెళ్లాడలేదు. ఆవిడా తనూ ఒకరినొకరు ప్రేమించుకున్నారు. ఒకరోజు రాత్రి పదకొండుగంటలవేళ ఆమె ఎంతో సాహసంతో తాను ఉంటున్న గదిదగ్గిరికి వచ్చి తలుపుతట్టింది. తను తలుపుతీసి ఆమెను చూసి ఆశ్చర్యపడి. "ఎందుకొచ్చావు ఈవేళప్పుడు?" అని అడిగాడు. అప్పటివరకూ తను ఆమెని మోహించాడేకాని ఆమెకు తనమీద ఏభావం ఉన్నదీ ఎరగడు. ఆమె తలవంచుకుని నేలకేసి చూస్తూ, "ఎట్లాగో రేపీపాటికి నేను అపవిత్రమైపోతాను. నేను మీ కివ్వగలిగిం దేమీ లేదు — నాఒళ్లు తప్ప!" అనే అర్థం వచ్చేటట్టు ఏదో అన్నది.

కథల్లోమల్లే, కలల్లో వచ్చినట్టుగా, తను వెర్రిగా కాంక్షించి నిరాశచేసుకున్న మనిషి తనదగ్గిరికి వస్తే తను నిగ్రహించుకోలేకపోయినాడు. అది తప్పా? ఆస్థితిలో ఎంతమంది ఆత్మనిగ్రహం ప్రకటించి ఉండేవాళ్లు?...

ఒకసారి ఆమెను స్పృశించినతరవాత, ఏమీ జరగనట్టు మర్నాటినించీ ఆమెను వేశ్యావృత్తిలో దిగనివ్వటం తనవల్ల కాలేదు. ఆమె తనకు శరీరం ఇచ్చింది, మనస్సిచ్చింది, అన్నిటికన్నా ఎక్కువైన ఆత్మనే ఇచ్చింది. తను కాదు — ఆస్థితిలో ఆమెను విసర్జించినవా డెవడూ మానవు డనిపించుకోవటానికి అర్హుడు కాడు.

ఆమెతప్పు లేదు. తనదారిన తనను వెళ్లనివ్వమన్నది. అప్పు డామెమాట తను వినిఉంటే ఈసంఘందృష్టిలో తను చాలా బుద్ధిమంతుడుగా ఉండేవాడేం ?

ఒకప్రాణిని ఉద్ధరించినందుకు, ఒకస్త్రీని అంత గాఢంగా ప్రేమించినందుకు, తనలో మానవత్వం ఉండి ఆమెను విసర్జించనందుకు లోకం తనమీద ఎంత కత్తి కట్టింది! తను అతి అసహాయస్థితిలో ఉంటే తనతండ్రి కానీ పంపకపోతే, "ఇక తెలిసివస్తుందిలే, అయ్యారు!" అన్నవాళ్లున్నారు. "పాపం, ఎట్లా గడుస్తుందో ?" అని తనని చూసి ఎవరైనా అమాయకులు జాలిపడితే, "ఫరవాలేదులే ! మొగుడు పెళ్లానికి సంపాయించి పెట్టలేకపోతే పెళ్లామైనా మొగుడికి సంపాయించి పెట్టలేకపోతుందా ?" అన్నవాళ్లున్నారు. వాళ్ల కేశిక్షా లేదు. ఎటొచ్చీ తన కూతురికే శిక్ష!...

మధ్యమధ్య శాస్త్రిగారికి అకస్మాత్తుగా వెర్రి ధైర్యం వచ్చి తన భయాలకు తనే నవ్వుకునేవాడు.

"శాంత కేమీ భయం లేదు. ఈ ఇరవై సంవత్సరాల కాలంలోనూ ప్రపంచం ఎంత మారింది! చదువుకుని విజ్ఞానవంతులైన కుర్రవాళ్లెంతమంది తయారైనారు! శాంతవంటిది భార్య కావటానికి ముందుకు దూకేవాళ్లూ, ఆమెను గుణానికి తెలివికీ ప్రేమించేవాళ్లూ, ఆమెకోసం అయినవాళ్ల అభిప్రాయాన్ని ఖాతరు చెయ్యటం మానేవాళ్లూ ఎంతమంది వచ్చినారావచ్చును. వెనక విధవావివాహమంటే ఎంత ఎబ్బెట్టుగా ఉండేది? ఇప్పుడు చూడరాదూ? అటువంటి పెళ్లిళ్లు చేసుకోవటం ఘనత. వాళ్ల ఫొటోలు పత్రికల్లోకూడా పడతై! శాంత కేమీ ఫరవాలేదు. పొద్దస్తమానమూ శాంత ఇంటో పాతేసుకోకుండా ఉంటే బాగుండును!... ఆఖరుకు శాంత కన్న డబ్బు చూసైనా ఎవరో ఒకరు పడరా?...ఛీ! అస లంత కక్కుర్తి ఏం ఖర్మం ? శాంతను ప్రాణంతో సమానంగా ప్రేమించేవా డెవడో రాకపోడు !"

ఈవిధంగా శాస్త్రిగారు తనను తాను సమాధాన పరుచుకునేవాడు. తన మనస్సులో తిరిగే ఆలోచన లన్నీ కుమార్తెతో అందా మనుకుంటే శాస్త్రిగారి కేదో జంకు కలిగేది. తన భార్య పోయి శాంత తనకు మాతృస్థానంగా పరిణమించినప్పటినించీ ఆయన తన కూతుర్ని తనకన్న ముప్పైఏళ్లు పెద్దదన్నట్టు చూడటం అలవాటు చేశాడు అప్రయత్నంగా. ఇప్పుడు తన భార్యే బతికిఉంటే ఇటువంటి విషయాలు చర్చించే టందు కంత ఉసులు!...

అప్పటికీ ఒకటిరెండుసార్లు అతిజాగ్రత్తగా శాస్త్రిగారు కూతురితో ఆమెపెళ్లిగురించి హెచ్చరించాడు

"నాకు పెళ్లేమిటి, నాన్నా ? నేనసలు పెళ్లే చేసుకోను !" అనేది శాంత.

"ఎందు కంత పట్టుదల ?" అనేవాడు తను.

"పెళ్లిచేసుకుంటే ఆపెళ్లి ఆదర్శప్రాయంగా ఉంటుందని తెలిస్తేనే చేసుకోవాలి. నువ్వూ అమ్మా చూడు, ఎంత అన్యోన్యంగా ఉండేవాళ్లో ! మిమ్మల్నిద్దర్నీ చిన్నతనంనించీ చూసి, అందరూ చేసుకునే కక్కుర్తిపెళ్లి ఎట్లా, నాన్నా, చేసుకోవటం ?"

"కక్కుర్తిపె ళ్లెందుకమ్మా? మంచిపెళ్లే చేసుకో వచ్చుగా!"

"ముందుగా ఎట్లా తెలుస్తుంది, నాన్నా ? ఎవరినోనమ్మి పెళ్లిచేసుకుంటే, ఆతరవాత మేమిద్దరమూ మీరిద్దరూ ఉన్నంత ఆదర్శప్రాయంగా ఉండలేకపోతే నేను సహించలేను, నాన్నా !"

శాంత కుర్రతనంగా మాట్లాడుతున్నదనీ, ఆమెకు చదు వెక్కువై అనుభవం తక్కువయిందనీ అనుకున్నాడు తండ్రి.

"ఎంత పిచ్చిదానివే, అమ్మా! నేనూ మీఅమ్మా అంత ఆదర్శదంపతుల మని ఎందు కనుకున్నావు? మేమూ అందరివంటివాళ్లమే," అన్నాడు శాస్త్రి.

"అందరూ తమ పెళ్లాలకోసం నువ్వు చేసినంత త్యాగం చేస్తారా?"అని అడిగింది శాంత.

"ఏమిటే పిచ్చిపిల్లా? ఏమి టా త్యాగం?" అన్నాడు శాస్త్రి నవ్వుతూ.

"ఇం కేం కావాలి? నువు అమ్మకోసం కులం వదిలావు, అయినవాళ్లని వదిలావు!"

"ఆమాత్రంత్యాగం మీ అమ్మ చెయ్యలేదా? మీ అమ్మ గడపలో అడుగు పెడితే కాళ్లు విరగేస్తానని శపథం పట్టింది మీఅమ్మమ్మ, తెలుసా? ఏడుగురు ప్రాణులు మీఅమ్మమీద ఆశలన్నీ పెట్టుకున్న స్థితిలో అది నాతో వచ్చేసి అందరినోటా మట్టికొట్టింది."

"ఆవిడ నీమాదిరిగా కులమే త్యాగం చెయ్యలేదుగా!"

"పిచ్చిదానా, నాకులం నా కెంత ఎక్కువో, మీఅమ్మ కులం మీఅమ్మ కంత ఎక్కువ. డబ్బు లేకుండానన్నా బతకవచ్చు గాని కులం లేకుండా బతకలేం! మీఅమ్మ నాకన్న చిన్నమెత్తుకూడా తక్కువత్యాగం చెయ్యలేదు!" అన్నాడు శాస్త్రి ఉద్రేకంతో.

"ఇంకేం? మీరిద్దరూ ఆదర్శదంపతులు కారంటా వెందుకూ?" అన్నది శాంత.

"నీ విషయంలోనన్నా అంతే అనుకోరాదూ? నిన్ను పెళ్లాడతానని వచ్చేవా డెవడో వాడు త్యాగం చెయ్యటానికి వస్తున్నట్టేగా?"

"ఎంత పిచ్చివాడివి, నాన్నా? ఈరోజుల్లో కుర్రాళ్లకి మీతరంవాళ్లమాదిరిగా కులం పట్టిందా ఏం? నన్ను పెళ్లాడతానని వచ్చేవాడు నాడబ్బుకోసం రావటంలేదని నా కెట్లా రుజువవుతుందీ?"

"అందుకని అసలు పెళ్లాడకుండా మాంతావుటే!"

"అవును, నాన్నా. ఒక ఆదర్శాన్ని ఆరాధించేవాళ్లు ఏదో త్యాగం చేసితీరాలి. నాత్యాగం ఇదీ! నేను బతికినన్నాళ్లూ పెళ్లీ పెటాకులూ లేకుండా ఉండిపోతాను!"

"అది సులభ మనుకుంటున్నావు, సులభం కాదే, అమ్మా! ఒంటరిగా ఉండటం దాదాపు అసంభవం?"

"అంత అసంభవమని తోస్తే పోనీ అప్పుడే పెళ్లాడేస్తానూ! ఇప్పుడు పెళ్లాడటం అసంభవమనేకదా మానేస్తా నంటున్నది? చాతకాని పని చెయ్యాలని నాకెన్నడూ లేదు...అప్పుడైనా ఏంచేస్తానో తెలుసా? నాలో ఆశరేపెట్టే పెళ్లిమాత్రం చేసుకోను. ఎవరో నలభైదాటిన బట్టతలమనిషిని, నన్ను దయతో చూసేవాణ్ణిగా చూసి, పెళ్లాడేస్తాను, సరేనా?" అన్నది శాంత, సగం హాస్యధోరణిలోకి దిగి.

"ఎంత పిచ్చితల్లివే!" అన్నాడు శాస్త్రి మారు మాట్లాడలేక.

౨

తనతండ్రి గుండెవిషయం శాంత ఎక్కువగా భయపడకపోవటానికి రెండు కారణా లున్నై. శాస్త్రిగారు తన జబ్బు చాలావరకు కూతురిదగ్గిర దాచిపెట్టాడు. డాక్టరుదగ్గిరికి పోయినట్టు తెలిసినా శాంత గాభరాపడుతుందేమో ననేభయంతో ఆయన జబ్బు పెరగనిచ్చాడు. రెండోకారణం ఏమిటంటే, శాంతకు తనతండ్రి పోతాడనే ఆలోచన రావటమే ఇష్టంలేదు. అందుచేత ఆయన జబ్బును గురించిన భయంకరమైన ఆలోచనలు ఆమెలో అప్రయత్నంగా అణగదొక్కబడినై. అందుచేత శాంత తన తండ్రితో ఒకనాడు, "నువ్వు మరీ ఇంత అశ్రద్ధచెయ్యటం బాగాలేదు, నాన్నా. ఒకసారి డాక్టరుదగ్గిరికి వెళ్లి పరీక్షచేయించుకుని మందేదైనా తీసుకోరాదూ? ముందే జాగర్త పడటం మంచిదిగా!" అన్నది.

శాంతే ఆమాట అన్నదికనక శాస్త్రిగారు చప్పున డాక్టరుదగ్గిరికి వెళ్లాడు. ఇటీవల ఆయనకు గుండెదడ రోజురోజూ వస్తున్నది. నాలుగడుగులు గబగబా వేస్తే గుండె చేత్తో అదిమి పట్టుకోవలిసి వస్తున్నది.

డాక్టరు శాస్త్రిగారిని పరీక్షించి, "జబ్బు చాలా ముదిరింది. ఇది ఎంతకాలంనించీ ఉంది?"అని అడిగాడు.

"నాచిన్నతనంనించీ ఉంది. మాఅమ్మగారు ఇటువంటి జబ్బుతోనే పోయింది. నాకిది పుటకతోనే వచ్చిందేమో అనుకుంటాను. చాలా పసితనంలోనే నాకు రక్తహీనత కలిగి బాధపడ్డాను. అటుతరవాత ఇట్లా గుండెదడ వస్తూనే ఉంది అడపాదడపా."

"ఏమైనా వైద్యం చేశారా ఇదివరలో?"

"లేదు. నాకు ఆరోగ్యంగురించి చాలానిర్లక్ష్యం."

"ఇంకా నయం. ఇప్పటికన్నా జాగర్తపడ్డారు. మీకు లేనిపోని ఆశలు ఇవ్వటం నాకిష్టంలేదుగాని మీజబ్బు నయమయ్యే అవకాశం లేకపోలేదు—మీరూ, నేనూ, భగవంతుడూ కలిసికట్టుగా పనిచేస్తే."

శాస్త్రిగారు తెల్లబోయినాడు. తన స్థితి అంత ప్రమాదంగా ఉందని ఆయనకు నిజంగా విశ్వాసం లేదు. ఎటుపోయి ఎటు వచ్చినా, కీడెంచి మేలెంచటం మంచిదని, తనజబ్బు తీవ్రంగా ఉన్నట్టు భావించుకుని శాంతవిషయం దిగులుపడ్డాడేగాని, అంతదిగులూ పడదగిన పరిస్థితేనని తెలుసుకోవటం శాస్త్రిగారికి భయం వేసింది.

"ఎక్కువభాగం మీ జాగర్తమీదే ఆధారపడి ఉంది. సంపూర్ణంగా విశ్రాంతి తీసుకోండి. ఎటువంటి కంగారూ పడవద్దు. ఉద్రేకం కలిగించే ఆలోచనలు రానీయవద్దు. మీ కిష్టంలేనివాళ్లను దగ్గిరికి రానీయవద్దు. తేలికగా భోంచెయ్యండి. కావలిసినంత నిద్ర పొండి. ఆపైన భగవంతుడే ఉన్నాడు," అని డాక్టరుగారు సలహా ఇచ్చాడు.

శాస్త్రిగారు డాక్టరుదగ్గిర ఉన్న సమయంలో "శాంతాదేవిగారున్నారా?" అంటూ ఇరవై రెండేళ్ల వయసుగల కుర్రవాడొకడు, కళ్లజోడు పెట్టుకుని శాస్త్రిగారింటికి వచ్చాడు.

చదువుతున్న పేపరు చేతపట్టుకుని ఆశ్చర్యంతో శాంత బయటికి వచ్చి ఆకుర్రవాణ్ణి చూసి, "దయచేసి లోపలికి రండి," అని ఇంగ్లీషులో ఆహ్వానించింది. తన కోసం అపరిచితులు ఈవిధంగా రావటం ఆమెకు జ్ఞాపకంలేదు.

"నేను మనస్కూలు పూర్వవిద్యార్థిసంఘ కార్యదర్శిని. నాపేరు భాస్కర్రావు. మీరు ౧౯౩౮లో స్కూలు వదిలిపెట్టారు. పూర్వ విద్యార్థి సంఘంలో మీ పేరుకూడా ఉంది. కిందటిసంవత్సరం మీరు చందా ఇచ్చినట్టుగాని, పూర్వవిద్యార్థి సమావేశానికి వచ్చినట్టుగాని లేదు. మీతప్పయి ఉండదు. ఈసారి మీరు పూర్వవిద్యార్థిసంఘ సమావేశంలో పాల్గొనకపోతే ఆతప్పు నాదవుతుంది. కనక మీరుదయఉంచి మీచందా ఇచ్చి 19-వ తేదీన స్కూలుఆవరణలో జరిగే సమావేశానికి తప్పక దయచెయ్యాలని నాప్రార్థన."

ఆకుర్రవాణ్ణి చూస్తే శాంతకు ఏదో సంతోషమయింది. రెండేళ్లక్రితం తను విడిచిపెట్టిన సంఘం తరఫున తిరిగి తనను సంఘంలోకి ఆహ్వానించటానికి వచ్చిన దూతమాదిరిగా కనిపించాడు భాస్కర్రావు.

శాంత తన చందాడబ్బులు భాస్కర్రావుచేతిలో పెట్టి, "ఆరోజుకు రావటానికి వీలయితే తప్పకవస్తాను," అన్నది.

"అట్లా కాదు. వీలు లేకపోయినా వీలుచేసుకు రావాలి...క్షమించండి! ఆరోజున రావటం కాదు. మీవల్ల ఇంకో చిన్న సహాయంకూడా అపేక్షించాను. ఈ పూర్వవిద్యార్థిసంఘ సమావేశ సందర్భంలో మనం కన్యాశుల్కంలోనించి కొన్ని రంగాలు ప్రదర్శిస్తున్నాం. అందులో మీరు మధురవాణిపాత్ర ధరించాలని నాప్రార్థన," అన్నాడు భాస్కర్రావు.

ఒక్కక్షణంపాటు శాంత భాస్కర్రావును అనుమానించింది. తనను అతను అవమానించటానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాడా? తను వేశ్యకు పుట్టిందని—

మరుక్షణమే శాంతఅనుమానం రహితమయింది. తనతల్లి ఎవరో అతనికి, పాపం, తెలీదేమోకూడానూ! తన కెందుకీపుచ్చకాయల దొంగబుద్ధి?

"క్షమించండి! నేనెప్పుడూ నలుగురి ఎదట లేచి మాట్లాడినదాన్నన్నా కాదు, వేషాలు వెయ్యటం మాట అటుంచి!" అన్నది శాంత నవ్వుతూ.

"ఏమీ ఫరవాలేదు. మనవిశ్వం ఎంతకొత్తవాళ్లనన్నా నిమిషంలో తరిఫీదు చేసేస్తాడు," అన్నాడు భాస్కరం.

"ఆయ నెవరు?"

"అన్నట్టు మీరు విశ్వాన్నెరగరు. వాడు 1930 లోనే స్కూలుచదువు పూర్తిచేశాడు. వాడిప్పుడు మన నాటకంలో గిరీశం వేస్తున్నాడు. వాడు కాలాంతకుడు లెండి. ఏదిపడితే అది చేసేస్తాడు. ఏమంటారు? మీరు నటించనుకూడా వద్దు. మీరు వచ్చి స్టేజిమీద నిలబడితే చాలు, చూసేవాళ్లు దిమ్మరపోతారు. నేను రాసిస్తాను!" అన్నాడు భాస్కరం ఉత్సాహంతో.

శాంతచెక్కులు కొద్దిగా ఎర్రబడినై. తన అందంగురించి తనతో పరాయివాళ్లు అభినందన పూర్వకంగా మాట్లాడటం ఆమె కలవాటులేదు. ఈభాస్కరం ఎవరో-గాని, వచ్చి అయిదునిమిషాలు కాలేదు ఎన్నో కొత్తఅనుభవాలు కలిగిస్తున్నాడు.

"అదీకాక రిహార్సల్సూ అవీ ఉంటయ్యేమో, నేను రోజూ ఇల్లు వదిలి రావటానికి లేదు. మానాన్నగారికి ఒంటో సరిగా లేదుకూడాను!" అన్నది శాంత.

"అరెరే! ఏరీ మీనాన్నగారు? ఇంటో ఉన్నారా?"

"డాక్టరుదగ్గిరికి వెళ్లారు."

"మీరు రిహార్సల్సుకోసం ఎంతో శ్రమ పడవద్దు. రోజు కొకగంట చాలు. మీనాన్నగారి నడిగి ఎట్లాగైనా ఒప్పిస్తాను. మీ రామధురవాణిపాత్ర ధరించి తీరాలి. నాకోసమైనా! మీమాత్రం మనిషిని ఆవేషం వెయ్యటానికి సంపాదించలేకపోతే అపఖ్యాతిపాలైపోతాను."

"ఆమాట అని అంతపెద్దవేషం వేసి నేనుమాత్రం అపఖ్యాతిపాలు కానా? పోనీ, ఇంకేదన్నా చిన్నపాత్ర ఇవ్వండి. వెంకమ్మవేషం వేస్తాను, మీ కభ్యంతరం లేకపోతే!" అన్నది శాంత తప్పించుకుని బయటపడేటందుకు. భాస్కరం ఒకవిధాన వదిలేటట్టు లేదు.

"ఛీ! ఛీ! వెంకమ్మవేషం నేను వేసినా వెయ్యొచ్చు. పోనీ, బుచ్చమ్మవేషం వెయ్యండి! అది చాలా బాగుంటుంది. పెద్ద రిహార్సల్సు అవసరంలేదు."

"ఆపని చేస్తాను. అట్లాగే కానివ్వండి."

భాస్కర్రావు లేచాడు.

"మీపోర్షను ఇవాళ సాయంకాలమే పంపుతాను. రిహార్సల్సు ప్రారంభించగానే మీకు కబురుచేస్తాను. ఇంకా విశ్వంగాడు దిగలేదు. వస్తా డివాళో రేపో."

భాస్కరం బయటికిపోతూంటే వరండాలో శాస్త్రిగారు డాక్టరుదగ్గిర్నించి వస్తూ ఎదురుపడ్డాడు.

"తమరేనా శాస్త్రిగారు? మీ అమ్మాయిగారిని పూర్వవిద్యార్థిసంఘ సమావేశానికి ఆహ్వానించటానికి వచ్చాను. ఆవిడ మేమాడే నాటకంలో చిన్నవేషం వెయ్యటానిక్కూడా ఒప్పుకున్నారు. తమ ఒంటో సుస్తీగా ఉందట. వీలుచేసుకుని రిహార్సల్సుకుమాత్రం రమ్మన్నాను.తమ అనుజ్ఞకూడా ఇవ్వండి. పంథొమ్మిదో తారీకున తమరుకూడా మాఫంక్షనుకు రావాలి తప్పకుండా!" అని గుక్కతిప్పుకోకుండా అనేశాడు భాస్కరం.

"అవశ్యం!" అన్నాడు శాస్త్రిగారు.

నలుగురిలోనూ తిరగటానికి శాంత కీమాత్రం అవకాశం దొరికినందుకు శాస్త్రిగారికి సంతోషం కలిగింది. ఈ రెండుసంవత్సరాలూ ఇట్లాగే గడిపితే శాంత కీపాటికి డజనుమంది స్నేహితులు – అందులో అరడజను మందయినా వివాహయోగ్యులు – ఉండేవాళ్లుకద!... ఈకుర్రవాడికి వివాహం అయిందేమో!...

"డాక్టరుగా రేమన్నాడు, నాన్నా?" అన్నది శాంత.

"మందిస్తా నన్నాడు. రెస్టు తీసుకోమన్నాడు. జబ్బు నయమవుతుందన్నాడు. ఈ కుర్రవాణ్ణి అదివరకెరుగుదువా?"

"ఎరగను, నాన్నా!"

"బుద్ధిమంతుడల్లేనే ఉన్నాడు."

"మంచివాడే-పట్టుకుంటే వదలడన్నమాటేగాని! మంచినీళ్లు తాగినట్టుగా మాట్లాడేస్తాడు. కొత్తాపాతా లేదు. నన్ను చిన్నతనంనించీ ఎరిగినట్టు మాట్లాడాడు."

"ఏదో వేషం వేస్తానన్నావుట కాదూ?"

"అన్నాను. అప్పటివీలును బట్టి చూస్తాను."

"అదేమి లే, అమ్మా! వేషంతప్పకుండా వెయ్యి. వీలేమిటి?"

ఆరోజు సాయంకాలమే భాస్కరం శాంతకు ఆమెబుచ్చమ్మ పాత్రతాలూకు రంగాలు రెండూ రాసి తీసుకొచ్చాడు. రాత్రికి విశ్వం వస్తున్నాడనీ, రేపు ఉదయం ఎనిమిదింటికి తన ఇంటోనే రిహార్సలుంటుందనీ చెప్పి తనఇంటి గుర్తు చెప్పాడు.

పడుకోబోయ్యేటప్పుడు శాంత తన పోర్షను అయిదారుసార్లు చదువుకుంది. ఆరాత్రి యావత్తూ మధురవాణీ బుచ్చమ్మా పోట్లాడుకున్నట్టూ, తనమీద రాళ్లు రువ్వినట్టూ కలలుకన్నది శాంత.

(ఇంకావుంది.)

ఆరాత్రియావత్తూ మధురవాణీ, బుచ్చమ్మా మాట్లాడుతున్నట్టూ, తనమీద రాళ్లు రువ్వినట్టూ కలలు కన్నది శాంత.........